

ma metodu Hadis alanına taşınmakta ve Hadis ilminin yeni perspektifler kazanarak hadislerin en doğru şekilde anlaşılması hedeflenmektedir. Yazar bu karşılaştırmayı benzerlikler bağlamında ele almakta ve bu benzerlikleri Yahudi geleneğinin İslam geleneğini etkilemesi olarak yorumlamamaktadır. Bunlara ilave olarak, eserde sıkça başvurulan İbranice tahliller, bu dile yabancı olan okuyucuyu bağlamdan koparabilmektedir. Ayrıca benzerlikler dışında değinilen Talmud usulü konuları da akıcılığı etkilemektedir.

Nurullah Haydar YURDUSEVEN
(Arş. Gör., Hitit Üniversitesi İlahiyat Fak.)



Robert McClory, **Power and the Papacy:
The People and Politics Behind the Doctrine of Infallibility,**
(Liguori, MO: Liguori Publication, 1997).

Roma Kilisesi, tarih sahnesine çıktıktan sonra kendisiyle paralel varlık gösteren tarihin en güçlü imparatorluklarının bile yıkılışına şahit olduğu ve çeşitli siyasi kargaşaların hüküm sürdüğü hemen her dönemde ayakta kalmayı başarabilmiştir. Papalık -arada belli kırılmalar olsa da- dini alanda olduğu kadar siyasi, kültürel ve ekonomik alanlarda da her istediğini yaptırma kudretine sahip, bütün bir Ortaçağa hükmeden hiyerarşik devasa bir yapıya dönüşmüştür. Yine de papanın idaresindeki bu klerikal monarşik yapılanmanın sahip olduğu bu devasa güç ve nüfuz, 1870 I. Vatikan Konsili'nde dogmaya dahil edilen sadece papanın uhdesinde bulunan, papanın inanç ve ahlak konularında yanılmaz, hatta sorgulanamaz bir yorumlama otoritesi yanında gölgede kalır. Günümüzde Papalık ve papa tartışmalarında mevzu bahis edilen papanın yanılmazlığı hususu genel olarak Hıristiyan olmayanlarca yanlış anlaşıldığı gibi Katolik Hıristiyanlarca da çok zaman yanlış anlaşılmış, papaların bütün tasarruflarında temyizi mümkün olmayan bir hatasızlık ve yanılmazlık zırhına sahip olduğu görüşü hakim olmuştur.

Robert McClory, doğuşu, tanımlanması (dogmalaşması) ve ge-

lišmesi adı altında 3 ana başlık ve 15 bölümden oluşan eserinde “Papanın Yanılmazlığı” doktrininin tarihsel gelişimini incelemiştir.

Kitabının giriş bölümünde McClory, tüm argümanlara bir son vererek bütün tartışmaları bitiren teolojik bir nükleer silah olarak nitelendirdiği yanılmazlık doktrininin kabulünün, IX. Pius gibi hırslı ve eksantrik bir papanın bu konudaki şevkine bağlanmasına rağmen, aslında bu düşüncenin Kiliseye atfedildiği haliyle yüzyıllardan beri belli belirsiz bir şekilde var olageldiğini ifade eder.

Kitabının I. bölümünde McClory, Kiliseden bağımsız, bireysel olarak papaya ait bir yanılmazlık anlayışının gün yüzüne çıkışını, bu konuyla alakalı olarak yazılmış en önemli eser olan Brian P. Tierney’in *Origins of Papal Infallibility* adlı eserine referansla ortaya koymaya çalışır. Buna göre papanın yanılmazlığı öğretisi ilk defa, içten gelen, samimi bir inançtan ziyade bu doktrinin mucidi sayılan Pietro Olivi’nin aşırı derecede bağlı olduğu ve İsa’nın mesajının özü kabul ettiği Fransisken tarikatının asketik bir hayat tarzını tavsiye eden prensiplerine, değiştirilemeyecek, değiştirilmesi teklif dahi edilemeyecek bir mer’iyet kazandırma gayretinden ortaya çıkmıştır. Zira 1279 yılında Papa III. Nicholas yayınlamış olduğu *Exiit* adlı bullayla Fransisken değerlerin bütün dünyayı kuşatması gerektiğini ilan etmişti. İşte Olivi için yanılmaz bir papanın böylesi bir kararı daha sonra yerine geçecek hiçbir papa (ya da sahte papa) tarafından değiştirilemeyecekti. III. Nicholas’ı yanılmaz ilan eden Olivi önemli bir iş başarmanın mutluluğu içersinde 1298 yılında öldü. Ancak 1320’lerde Papa XXII. John *Exiit*in hükümlerini reddederek Olivi’nin yanılmazlık görüşlerini de “şeytan işi” olarak nitelendirmiştir.

Yine ilk bölümde McClory ilk defa XIII. yüzyılın son çeyreğinde Pietro Olivi tarafından dile getirilen papanın yanılmazlığı doktrininin tarihsel süreçte Ockhamlı William, Guido Terreni, Robert Bellarmine ve de Maistre gibi entelektüellerin katkılarıyla gelişimini, Roma merkezîyetçiliğini reddeden *gallikanizm* ve Roma merkezîyetçiliğini savunan *ultramontanizm* akımlarının karşılıklı mücadeleleri ekseninde işlemiştir.

Kitabın II. bölümü, yanılmazlık doktrini üzerindeki hararetli tartışmaların yaşandığı bölümdür. 8 Aralık 1869 tarihinde başlayıp 18 Temmuz 1870 tarihine kadar süren I. Vatikan Konsili'nin oturumlarını ve doktrin üzerinde yapılan tartışmaları kronolojik bir düzen içerisinde sunar. 18 Temmuz 1870 tarihindeki son oylamayla kabul edilen *Pastor Aeternus* olarak bilinen papanın inanç ve ahlak konularında yanılmaz olduğu kabul edilmiştir. McClory'nin sunumuna göre her ne kadar doktrin aleyhine muhalif görüşler bulunsada aslında malumun ilanıdır. Zira konsil öncesi *ultramontanist* neşriyat papanın yanılmazlığı doktrininden yana bir yayın çizgisi takip etmiş, I. Vatikan'a katılan kardinal ve piskoposların kahir ekseriyetinin de *ultramontanist* tutuma sahip din adamlarından oluştuğu ortaya konulmuştur.

III. ve son bölümde ise McClory, II. Vatikan Konsili'nde kabul edilen *Lumen Gentium* adlı konsil yasasında "piskoposlar kurulu'nun da papayla irtibatlı olarak yanılmazlık yetki ve uygulama hakkına sahip olduğu" şeklinde ifadesini bulan yanılmazlık hak ve yetkisinin kapsamının genişletilmesini ve değişen teolojik değişiklikleri ele almıştır. Elbette bütün din ve inanç sistemlerinde olduğu gibi Hıristiyanlıkta da konsillerin almış olduğu kararlara itirazların yükselmesi ve itizallerin baş göstermesi kaçınılmazdır. Bu konuda en başta gelen isim ise ünlü İsviçreli teolog Hans Küng olmuştur. Küng'ün yazmış olduğu *Infallible? An Unresolved Enquiry* adlı eseri muvacehesinde onun yanılmazlık eleştirilerini ve kişisel olarak papaya hasredilen bir yanılmazlıktan ziyade her daim Kilisenin bünyesinde bulunan "bozulmazlık" önerisini gerekçeleriyle ortaya koymuştur.¹ Yine son bölümde McClory, Karl Rahner, Avery Dulles, Yves Congar gibi teologların yanılmazlık görüş ve eleştirileri ile yanılmazlık doktriniyle alakalı diğer bakış açılarını ve diğer Hıristiyan mezhepleriyle ekümenizm amaçlı yapılan diyalog toplantılarında papanın bu yetkisinin mahzurlarını ortaya koymaya çalışmıştır.

Mürsel ÖZALP

(Doktora Öğr., Ankara Ün. SBE)

¹ Küng'ün bu itirazları ülkemizde bir Yüksek Lisans çalışmasına da konu olmuştur. Hatice Çiçek, *Papa'nın Yanılmazlığı Sorunu ve Hans Küng'ün Yanılmazlık Doktrinini Eleştirisi*, Ondokuzmayıs Üniversitesi SBE FDB ABD, Samsun, 2010.